

**VYSOKÁ ŠKOLA
MANAŽMENTU**

CityUniversity
of Seattle

**Ako písať seminárne práce a ich ekvivalenty
v slovenskom jazyku na VŠM/CU v Trenčíne**

JUDr. Róbert Grell

Mgr. Zuzana Klačanská

Peter Kročítý, MBA

Trenčín 2007

II. vydanie

Obsah:

1 Seminárna práca a jej základné obsahové časti.....	2
1.1 Čo je to seminárna práca	2
1.2 Čo je to analýza prípadovej štúdie.....	3
1.3 Autor	5
1.4 Jazyk	5
1.5 Titulná strana (list).....	5
1.6 Abstrakt.....	6
1.7 Obsah.....	6
1.8 Hlavný text	7
1.9 Téma – Hlavná myšlienka.....	9
1.10 Ďalšie časti práce.....	10
2 Rozsah a úprava písomnej práce.....	11
2.1 Rozsah písomnej práce.....	11
2.2 Okraje a úprava strany písomnej práce.....	11
3 Základné prvky citačného procesu.....	12
3.1 Bibliografický odkaz.....	12
3.1.1 Bibliografický odkaz na printové dokumenty.....	12
3.1.2 Bibliografický odkaz na elektronické dokumenty.....	16
3.2 Citát, citácia, parafráza, výt'ah.....	20
3.2.1 Citát.....	20
3.2.2 Citácia (citovanie).....	20
3.2.3 Parafráza a výt'ah.....	22
3.2.4 Plagiátorstvo a ako sa mu vyhnúť.....	25
3.3 Zoznam bibliografických odkazov.....	25
4 Záver.....	26
Príloha A -Úprava obsahu písomnej práce.....	27
Príloha B – Ukážka písomnej práce	28

1 Seminárna práca a jej základné obsahové časti

Najčastejším typom písomných prác na VŠM/CU v Trenčíne sú seminárne práce a ich ekvivalenty. Táto príručka je určená študentom a lektorom VŠM/CU v Trenčíne (ďalej len „vysoká škola“) pre zosúladenie úpravy seminárnych prác a ich ekvivalentov. Charakter seminárnej práce môžu mať aj praktické úlohy, ako sú projekty, prieskumy, analýzy prípadových štúdií a podobne. Študenti oboznamujú svojich kolegov s obsahom seminárnych a iných prác (ďalej len „písomná práca“) tak, že tieto práce prezentujú na vyučovacích hodinách. Váš lektor môže mať špecifické požiadavky na písomnú prácu týkajúce sa zamerania konkrétneho kurzu. Vo všeobecnosti sa však na VŠM/CU uplatňujú (dodržiavajú) pravidlá zhrnuté v tejto príručke.

Každá písomná práca na vysokej škole (môžeme používať aj pojem vedecká) pozostáva z kanonických častí : **z titulnej strany s titulom , abstraktu, z obsahu** (ak to vyžaduje lektor), **z hlavného textu, zoznamu bibliografických odkazov** a prípadne **z ďalších častí** podľa požiadaviek lektora (napr. prílohy, sprievodný materiál, a pod.).

1.1 Čo je to seminárna práca

V akademických kruhoch, je najčastejším typom seminárnej práce logická, prepracovaná, presvedčivá odpoveď na zadanú otázku. Vyžaduje výskum na danú tému. Táto práca však nereprezentuje len výsledky vášho výskumu ako zoznam faktov alebo výťah zo zdrojov. Je to prezentácia vašich vlastných názorov, alebo analýza vybranej témy podporená argumentami zo zhromaždených zdrojov. Vy ako autor môžete mať vopred vytvorený vlastný názor na vybranú tému, alebo si vytvoríte názor na základe výskumu.

Existujú dva druhy seminárnej (výskumnej) práce: argumentatívna a analytická.

Argumentatívna práca opisuje zaujatie stanoviska na jednej strane spornej otázky, okolnosti, situácie či problému (touto prácou je možné zmeniť niekoho názor, vrátane vlastného, na daný problém). Takáto práca hľadá odpoveď na otázku typu „áno alebo nie?“. Reprezentuje vaše vlastné stanovisko v danej spornej oblasti, podporené argumentami z literatúry, z periodík a ďalších zdrojov.

Analytická práca taktiež reprezentuje vaše stanovisko, ale hľadá odpoveď na otázku typu „prečo“ alebo „ako?“. Zvyčajne analyzuje príčiny, dôsledky a spôsoby riešenia nejakej problematiky. Takáto práca vyžaduje prieskum odpovedí na danú otázku, a následne ich opisuje, vysvetľuje, a hodnotí.

1.2 Čo je to analýza prípadovej štúdie

Prípadová štúdia dáva študentom príležitosť praktickej aplikácie teórií diskutovaných v priebehu vyučovania. Študent si vyberie prípad z praxe uverejnený v učebniciach alebo iných zdrojoch a podrobne ho rozoberie. V prípadovej štúdii sa doporučuje použiť nasledovný logický postup:

Sumarizácia faktov - Zosumarizujte kľúčové fakty prípadu. Snažte sa ich roztriediť na podstatné a menej podstatné. Nájsť medzi nimi súvislosť a postupnosť. Odpovedzte si na otázku čoho sa prípad týka? Aký má vzťah a ku ktorej časti učiva? Ak existujú nejaké dôležité predpoklady, uveďte ich. Na začiatku štúdie uveďte vzťah skúmaného problému ku konceptom v učebnici alebo iných relevantných zdrojoch. Uveďte prečo si myslíte, že je skúmaný problém vhodný pre túto prípadovú štúdiu.

Špecifikácia skúmaného problému - Prezентujte stručne hlavný problém simulovaného prípadu. Stručne skonštatujte, čo je hlavným skúmaným problémom prípadovej štúdie (nemusi to byť len problém, môže to byť napríklad príležitosť atď.). Uistite sa, že ste oddelili podstatu problému od symptómov.

Budete musieť identifikovať jeden hlavný problém, ktorý musí byť vyriešený. Väčšina štúdií obsahuje kombináciu problematických elementov, takže aby ste určili základnú príčinu musíte

1. identifikujte symptóm(y)/problém(y), ktorý je (sú) najvýznamnejší.
2. určite záležitosti a príčiny, ktoré si myslíte že spôsobili tento symptóm.

Často zistíme, že badateľné symptómy sú generované viac elementárnou príčinou. Je dôležité oddeliť okamžité problémy od ich základnejších zdrojov. Symptómy problému môžu byť záležitosti ako sú vysoký počet chýb vo výrobkoch, vysoká miera absencií, alebo vysoký počet sťažností zákazníkov. Avšak, toto sú len výsledky skutočného problému. Hlbšou, skutočnou príčinou môže byť slabé motivačné prostredie.

To, ako definujete problém, určí ako ho budete riešiť. Krátkodobé riešenie okamžitého problému s absentérstvom bude odlišné ako riešenie základného problému motivačného prostredia ako celku. Takže musíte identifikovať symptómy ako aj, čo je ešte dôležitejšie, ich podstatné príčiny.

Analýza príčin - V tomto kroku nasleduje analýza príčin skúmaného stavu. Môžete využiť niektoré koncepty predmetu na jeho lepšie pochopenie. Potrebujete zistiť prečo ste definovali problém tak, ako ste ho definovali a vysvetliť ako viete, že tento problém je

skutočným problémom. Posúďte informácie ktoré máte. Aký “dôkaz ” máte, že ste problém definovali správne? Dôkaz sa skladá z faktov, štatistiky, pozorovateľného správania sa, organizačnej štruktúry, kultúry a stratégie. Inými slovami, budete musieť preukázať dôkazy, že vaša definícia problému je správna. Možno budete potrebovať použiť zdroje na podporu vášho odôvodnenia.

Avšak, možno budete musieť použiť aj domnienky na zaplnenie medzier. Nebojte sa použiť domnienky, ale pri svojom písaní zreteľne poukážte na to čo sú fakty a čo sú domnienky, ktoré nie ste schopní potvrdiť. Tvorte domnienky na základe typických manažérskych praktík, vašich vlastných skúsenosti a výskumu, ktorý ste vykonali ohľadom typu orgaizácie, ktorú analyzujete.

Možné riešenia - Jednoducho uvediete možné spôsoby riešenia problému spolu s ich výhodami a nevýhodami. Uvediete minimálne 3 možné riešenia a ku každému uvediete analýzu výhod a nevýhod. Po defínovaní problému a formulovaní cieľov tvorte alternatívne možnosti riešenia, bez ich kritického posúdenia. Rozmýšľajte vo všeobecnosti o možnostiach, ktoré majú ľudia v danej organizácii. Každá alternatíva by mala byť samostatným riešením, nie krokom v jednom riešení. Projektujte priame a nepriame súvislosti jednotlivých alternatív, ich prednosti a silné stránky. Budete musieť vysvetliť výhody a nevýhody (úžitok/náklady, príležitosti/riziká, silné stránky/slabé stránky) každej alternatívy. Kompletná analýza skúma podrobne každú alternatívu a môže vyžadovať prieskum (expertízy, štatistiky, príklady z iných firiem, atď) na jej podporu. Táto časť je potrebná na poukázanie, že ste si daný problem premysleli a že neodporúčate prvé riešenie, ktoré vám zišlo na um.

Doporučenie riešenia - Z alternatív uvedených v predchádzajúcom kroku vyberiete riešenie, ktoré by ste jednoznačne doporučili. V tomto kroku je však potrebné uvedené riešenie rozviesť do jednotlivých implementačných krokov, t. j. čo je potrebné urobiť, kto by mal byť zaangažovaný, časová následnosť, príp. časový limit Môžete vybrať jedno riešenie alebo kombináciu viacerých riešení uvedených v bode *Možné riešenia* (body očísľujte ak sa odvolávate na čísla).

Zdôvodnenie -V tomto kroku uvediete, prečo si myslíte, že je riešenie, ktoré navrhujete správne. Skutočne najkritickejším komponentom analýzy je rozhodnutie a jeho zdôvodnenie.

Pre podporu svojich argumentov použite koncepty z daného predmetu (pomocou učebnice), prípadne iné relevantné podporné zdroje. Vysvetlite aký vplyv bude mať toto riešenie na všetky hlavné postavy, manažment, zisky, výrobu, atď. ako ste ich opísali pri

definovaní problému. Použite váš výskum aby ste ukázali, že vaše odporúčania sú založené na logických obchodných princípoch a úsudkoch.

1.3 Autor

Odborný text produkovaný na vysokej škole, sa na rozdiel od toho na školách stredných, nepíše v prvej osobe jednotného čísla. Je potrebné sa rozhodnúť pre model *autorského plurálu* alebo pre tzv. *pasívnu konštrukciu*.

Autorský plurál znamená, že je text písaný v prvej osobe množného čísla (*Myslíme si, ...Súhlasíme, sDomnievame sa....Budeme sa zaoberať....*). Pasívna alebo neosobná konštrukcia, ktorou je písaná aj táto príručka, nepoužíva žiadnu osobu (Text sa zaoberá....Podľa XY....XY tvrdí správne , že.....). Ak sa autor rozhodne pre jednu z nich, v jednom texte ich už nekombinuje.

1.4 Jazyk

Autor vedeckého, odborného textu nepoužíva citoslovčia, citovo zafarbené slová. Používa sa odborná terminológia, presné pojmy. Pojmy sa opakujú, nepoužívajú sa vo veľkej miere ekvivalenty (opak bol tvrdený pri slohových prácach), text má byť „suchý“, nie kvetnatý.

Ak text stojí na pojmoch, ktoré nie sú jednoznačné, sú nové alebo s nimi autor pracuje stále, t.j. jeho text na nich stojí, treba ich vždy definovať. Definovať hlavné pojmy je možné aj pomocou odbornej autority (napr. ...Pod znalostnou ekonomikou rozumie *I. Mikloš*Stotožňujeme sa s definíciou japonského manažmentu, ktorú uvádza XY...).

1.5 Titulná strana (list)

Titulná strana (list) obsahuje: a) názov práce

b) meno a priezvisko autora

c) názov predmetu výučby

d) meno a priezvisko lektora

e) dátum ukončenia práce

Úprava titulnej strany (listu) má byť podľa prílohy A (s. 24), teda názov práce sa napíše asi 10 cm od horného okraja a v samostatných riadkoch pod ním, v pravom dolnom rohu sa píše ďalšie údaje. Použije sa písmo takej veľkosti a typu, ako pre ostatný text. Titulná strana má v pravom hornom rohu názov práce a číslo strany tak ako všetky ostatné strany v písomnej práci.

Dôležitým pre prácu je aj jej názov. Ten si prečíta často viac ľudí ako samotný text. Nesmie byť ani príliš krátky, ani dlhý, musí primerane vyjadriť presnú tému textu. Pri obhajobách kvalifikačných prác sa stáva, že je študentovi vytknutá práve nekorešpondencia názvu s obsahom práce. Pri formulovaní názvu sa môžu používať predložky *o, k, na okraj*, taktiež rečnícke otázky či rôzne aforizmy (pozor, ale samotný text už nie je slohová práca).

1.6 Abstrakt

Súčasťou písomnej práce môže byť aj abstrakt, v závislosti od preferencie pedagóga. Kvalifikačné práce, ako je bakalárska, či magisterská abstrakt obsahujú nevyhnutne.

Ekvivalenty k pojmu abstrakt sú *Resumé, Synopsis, Zhrnutie*. Jeho hlavným cieľom je prezentovať podstatné jadro celého textu, podáva stručnú informáciu, pomáha rýchlej orientácii pri vyhľadávaní informácií. Pri písaní kvalifikačnej práce môže staršia kvalifikačná práca študentovi pomôcť, môže na ňu nadviazať. Abstrakt umožňuje rozhodnúť sa, či je potrebné, vhodné, obohacujúce, sa s týmto textom podrobnejšie zoznámiť.

Abstrakt je samostatný a nezávislý krátky text, stojaci mimo hlavného textu. Je vnútorne štruktúrovaný, neoznačuje sa číslicou, ale vystupuje v texte explicitne. Abstrakt je možné napísať aj *ex post* a pridať ho k textu.

1.7 Obsah

Obsah tvorí súčasť písomnej práce len ak to požaduje lektor. Umiestni sa na novej strane. Obsahuje názvy hlavných častí a podčastí práce a čísla strán. Úprava obsahu je uvedená v prílohe A (s.25).

1.8 Hlavný text

Hlavný text písomnej práce by mal obsahovať okrem jadra aj úvod (na začiatku práce) a záver (na konci práce). Úvod, jadro a záver nevystupujú v texte explicitne (teda nikde sa slovo jadro nepíše), odlišujeme ich spôsobom, ktorý umožňuje jazyk.

Čitateľ teda musí cítiť, že práca sa niekde začína, niekde je už pojednávaný konkrétny problém a niekde vrcholí. Ak sa práca venuje viacerým aspektom, každému môže byť venovaný samostatný odsek (kapitola, podkapitola), ale v úvode aj závere musia byť všetky spomenuté, stručne uvedené, atd. Nikdy text nezačína *in media res*. Použitie tzv. *metatextových orientačných signálov* v jazyku umožňuje textu, aby bol koherentný a logický. Tieto signály neznamenajú nič iné, ako explicitné vyjadrovanie krokov, ktoré má pisateľ v hlave, priame vyjadrovanie logiky, podľa ktorej postupuje. Pisateľ sa nesmie báť konštrukcií typu: *V tejto časti/kapitole/podkapitole sa budeme zaoberať....Najskôr sa venujme problému....a následne si analyzujeme....* Tieto orientačné signály pomáhajú čitateľovi pochopiť, prečo pisateľ postupuje týmto smerom, ako jednotlivé časti, odseky, kapitoly navzájom súvisia a na druhej strane nútia pisateľa rozmýšľať nad logikou svojho textu, nad tým či má „hlavu a päť“.

Takého stručné zhrnutie krokov, ktoré pisateľ hodlá uskutočniť môžu byť vysvetlené hneď v úvode práce. Okrem toho musí úvod obsahovať aj nasledujúce informácie:

V prvom odstavci autor vysvetlí ciele práce, jej zameranie, hlavnú otázku/(hypo)tézu a položí si prípadné otázky, na ktoré sa pokúsi odpovedať v jadre práce.

Druhý odstavec obsahuje stručný prehľad literatúry, resp. zdrojov, s ktorými autor pracuje, z ktorých čerpá. Nejde o zoznam literatúry, ktorý vystupuje na konci, ale skôr o spôsob, akým čitateľ môže identifikovať autora, jeho ideové a ideologické pozície. Umožňuje taktiež zhodnotiť hĺbku autorovho záujmu o daný problém, používanie odbornej a relevantnej literatúry. Autor môže taktiež identifikovať rôzne existujúce pohľady, paradigmy na daný problém.

V treťom odstavci autor predstaví (výskumné) metódy s akými pracoval, zhrnie svoj prínos pre danú oblasť, ak ide o analytický prácu, kde nie je hlavným cieľom niekoho presvedčiť, môže vyjadriť aj svoje sympatie k nejakému názoru, prístupu, ak ich existuje viac. Tu je priestor aj na použité vyššie spomínaných metatextových orientačných signálov, ktorými úvod teoreticky uzavrieme.

Hlavnú časť práce tvorí jadro práce. Pri rozsiahlejších prácach sa jadro člení na kapitoly a podkapitoly, ktoré sa číslujú s cieľom sprehl'adniť text práce. Na číslovanie častí práce sa používajú len arabské číslice, ktoré sa na prvej úrovni neoznačujú bodkou (napr. : **1 Založenie obchodnej spoločnosti**). Na druhej a ďalších úrovniach sa bodka uvádza, nie však na konci číslovania (napr. : **1.1 Založenie akciovej spoločnosti**, prípadne **1.1.1 Založenie spoločnosti na základe výzvy na upisovanie akcií**). Každá nová časť práce prvej úrovne číslovania sa píše na novej strane. Pri písaní hlavnej časti práce autor používa vlastné myšlienky, citáty, parafrázy, prípadne iné autorské postupy tvorby textu. Jadro práce podporuje hlavnú myšlienku. To znamená že sa zaoberá odpoveďou na otázku (hlavnú myšlienku) ktorú daná práca skúma.

Každý odstavec v jadre práce má svoju hlavnú myšlienku ktorá je podporená vlastnými myšlienkami ako aj materiálom zo zdrojov. Vlastné myšlienky majú väčšiu váhu ak sú podporené faktami, príkladmi, a názormi expertov z použitých zdrojov. Informácie zo zdrojov sú zanalyzované, vyhodnotené, a následne integrované do práce. Ich dôležitosť ako argumentov podporujúcich hlavnú myšlienku, je jasne vysvetlená. Po každom použití informácií zo zdrojov sú tieto náležite zdokumentované.

Jadro práce môže obsahovať diskusiu opačných, protichodných postojov alebo alternatívnych názorov na danú problematiku. Týmto spôsobom bude práca vykazovať znaky názorovo vyváženej práce s poukazaním na nedostatočnosť presvedčivých argumentov opačnej strany názorového spektra. Avšak, väčšina práce musí byť tvorená vlastnými myšlienkami, informácie zo zdrojov slúžia len na ich podporu.

Je dôležité vyhybať sa javom, ktorý sprevádza autora v prvých prácach, teda ktorému podlieha ako začiatočník:

- A.** celá jedna strana práce je vyplnená textom a na jej konci stojí príslušný odkaz na zdroj. V realite to teda znamená, že celá strana je parafráza daného zdroja- čo za istých okolností môže znamenať aj plagiát, pretože hoci je pôvodný text interpretovaný, používa sa logika autora, jeho sled myšlienok, teda takáto strana vytvára dojem výťahu, resp. referátu. Ak autor potrebuje myšlienky celého jedného zdroja, pomáha si orientačnými signálmi, teda snaží sa udržať text „pokope“ (napr. Text môže začať *Podľa P. Samuelsonatext....Ďalej P. Samuelson tvrdí.....text.....P. Samuelson taktiež identifikuje.....*).
- B.** ak je text rozčlenený na kapitoly, nemôže jedna (pod)kapitola pozostávať len z jedného zdroja, členenia. Vyžaduje si autorov komentár, prepojenie s ostatnými

(pod)kapitolami. Ukázať explicitne súvislosť, snažiť sa neustále o koherenciu textu (viď Príloha B).

V *závere* práce autor vlastným pohľadom sumarizuje spracúvanú tému a uvedie jej význam. Zhrnie stručne všetky poznatky, ku ktorým sa v texte dopracoval, pripomenie všetky argumenty, ktoré vyššie analyzoval. V závere nevystupuje žiadna nová myšlienka, argument, ktorý by nebol už rozoberaný. Môže obsahovať aj vlastnú reflexiu hypotéz, či sa potvrdili, vyvrátili, či autor pred písaním vstupoval do témy s iným názorom ako s tým, s ktorým končí. Môže taktiež predostrieť ťažkosti, ktoré pri písaní mal, obtiažnosť pri hľadaní zdrojov, ich neexistenciu, atď. Taktiež môže naznačiť ďalšie možné cesty pre pokračovanie v danej téme. Záver práce musí nadväzovať na úvod a hlavne na jadro práce. Pri číslovaní častí práce má záver bežné poradové číslo.

1.9 Téma – Hlavná myšlienka/ téza

Pri výbere témy na seminárnu prácu, majte na mysli oblasti ktoré sa týkajú daného predmetu a zároveň sú stredobodom vášho záujmu. Ak nemôžete prísť na tému ktorá by vás zaujala, prezrite si učebnicu, periodiká alebo inú literatúru, čo by vám malo pomôcť pri jej hľadaní. Premyslite si dostupnosť zdrojov na danú tému a urobte rýchly prieskum v knižnici a na internete aby ste sa uistili o opodstatnenosti zamerania svojej práce.

Rozhodujúcim aspektom vašej práce je jej hlavná myšlienka. Ak sa vás niekto spýta, o čom je vaša práca, vašou odpoveďou bude práve hlavná myšlienka práce. Všetko čo vaša práca obsahuje, musí podporovať jej hlavnú myšlienku.

Hlavná myšlienka práce je reprezentovaná jednou až troma vetami. Obyčajne spĺňa tieto zásady:

- reprezentuje vaše stanovisko alebo názor na danú problematiku.
- je z nej jasný účel práce -musí byť jasné či vaša práca bude informovať, presviedčať, vysvetľovať, riešiť, opisovať, alebo analyzovať danú problematiku.
- je odpoveďou na otázku.
- je zrozumiteľná už po prvom prečítaní.

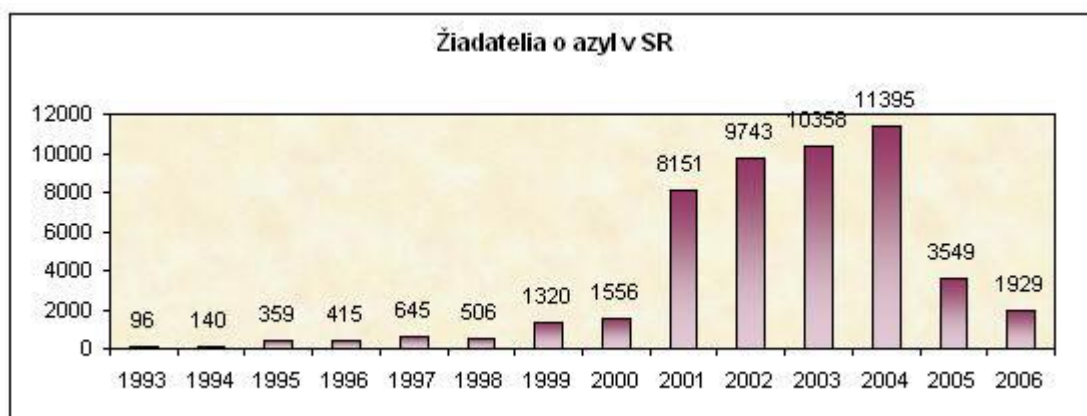
1.10 Ďalšie časti práce

Písomná práca obsahuje ďalšie časti napr. prílohy (grafy, diagramy,...) či sprievodný materiál (diskety, reklamné predmety,...), ak to vyžaduje lektor alebo samotný charakter práce.

Tabuľky, grafy a diagramy s poradovými číslami (každá kategória zvlášť) sa môžu uvádzať aj v texte po konzultácii s lektorom.

Tabuľka, diagram nikdy nestojí samostatne, vždy ju musí predchádzať jej názov a zdroj. Taktiež samotný text musí obsahovať zmienku o nej (napr. Ako uvádza Migračný úrad SR, za rok 2006 zaznamenalo XY žiadostí o azyl (vid. Graf. č. 1).). V texte vyzerá úprava nasledovne:

Graf č.1: Žiadatelia o azyl, stav k 30. 9. 2006:

Zdroj: MÚ MV SR, 2006

2 Rozsah a úprava písomnej práce

2.1 Rozsah písomnej práce

Rozsah písomnej práce určí lektor. Do tohto rozsahu sa započíta len hlavný text práce. Titulný list, obsah (ak je súčasťou práce), zoznam bibliografických odkazov a ďalšie časti práce (ak sú súčasťou práce) sa do rozsahu nepočítajú. Odporúčaný rozsah pri seminárnej práci je 5 až 7 strán, pri analýze prípadovej štúdie je to 3 až 5 strán.

2.2 Okraje a úprava strany písomnej práce

Okraje na strane formátu A4 musia spĺňať slovenskú technickú normu, t.j. pravý a ľavý okraj 3,0 cm (3,17 presne), horný a dolný 2,5 cm (2,54), hlavička a päta 1,9 cm. Takto sa vytvorí normovaná strana, ktorá má obsahovať 30 riadkov a 60 úderov v riadku, t.j. 1800 znakov na stranu .

Text práce sa píše so zarovnaním vľavo , veľkosti 12, zvolené písmo Times New Roman a Arial (ak aj pedagóg dovoľí/vyžaduje iný typ, treba sa vyhýbať komickému a okrasnému písmu).

V celej práci sa použije dvojité riadkovanie, ak inak nestanoví pedagóg. Medzery medzi odstavcami sa z dôvodu dvojitého riadkovania nenechávajú. Každý nový odstavec je odsadený od ľavého okraja 1.27 cm alebo 0.50".

Strany sa číslujú nepretržite arabskými číslicami, takým typom písma a veľkosťou, akým je napísaný hlavný text. Číslo strany spolu s názvom práce (v prípade dlhšieho názvu sa použijú prvé tri až štyri slová) sa umiestni v jej hornej časti, na pravej vonkajšej strane. Titulná strana je obsiahnutá v číslovaní.

3 Základné prvky citačného procesu

3.1 Bibliografický odkaz

Bibliografický odkaz je záznam, ktorý obsahuje informácie o citovanom dokumente. Zoznam bibliografických odkazov na konci písomnej práce potvrdzuje, že daná práca bola napísaná na základe informačného prieskumu a tým zvyšuje jej dôveryhodnosť. Autor musí presne identifikovať zdroj, ktorý pri písaní svojej práce použil. Poradie údajov v každom bibliografickom odkaze je záväzné, údaje sa oddeľujú interpunkčným znamienkom (bodka, čiarka, dvojbodka a pod.). Je dôležité urobiť si záznam o prameni informácií, keď sa s ním stretnete po prvý krát. Môže sa stať, že si zabudnete urobiť záznam o dokumente, vrátite ho do knižnice a na konci práce ho už nedokážete zaradiť do zoznamu bibliografických odkazov. Bez uvedenia zdroja myšlienka stráca svoju váhu a takéto počín reprezentuje plagiátorstvo. Tomu sa treba vyhnúť.

3.1.1 Bibliografický odkaz na printové dokumenty: Zoznam literatúry/ Bibliografia

- Bibliografický odkaz na monografiu

Monografia (kniha): neperiodická publikácia, ktorú tvorí jeden zväzok (časť) alebo vopred stanovený počet zväzkov (častí).

Odkaz na monografiu (platí to aj pre ostatné dokumenty) povinne obsahuje ako prvý údaj **priezvisko** a iniciálovú skratku **krstného mena autora**. Autorom diela môže byť okrem fyzickej osoby aj korporácia (organizácia), v tom prípade sa ako prvý údaj uvádza názov korporácie, napr. UNESCO alebo Ministerstvo kultúry a pod.. Ak má dielo dvoch alebo troch autorov, v odkaze sa uvedú mená všetkých autorov. To sa týka aj prípadov ak sú autormi dve alebo tri korporácie. Ak sú v dokumente viac ako tri mená, uvedie sa jedno prvé meno a za ním sa uvedie skratka „et al.“, čo znamená „a iní“, „a ďalší“, (napr. Hudec, I. et al.). Ak nie je známe meno autora alebo názov korporácie, ktorá je zodpovedná za dielo, tak sa tento prvok v odkaze vynechá a použije sa názov zdroja ako prvý údaj (**nepíše sa slovo „Anonym“**). Ďalšie údaje v odkaze na monografiu sú **rok vydania**, **názov monografie** v pôvodnom jazyku (kurzívou, preklad názvu sa pripája v hranatých zátvorkách za názvom), prípadne podnázov (ide o nepovinný údaj, ktorý sa môže v odkaze napísať, ak to uľahčí identifikáciu dokumentu; od názvu sa oddeľuje dvojbodkou a medzerou), **vydanie** (ak je

známe), **vydavateľstvo** (miesto, vydavateľ). Je dôležité používať interpunkčné znamienka (bodka, čiarka atď) na oddelenie jednotlivých údajov (autor, názov, preklad názvu, rok vydania a pod.) vo všetkých odkazoch.

Príklady bibliografických odkazov na monografiu:

Príklad 1 - jeden autor:

WELTONOVÁ, J. (1996). *Impresionizmus*. 1. vyd. Bratislava: Perfekt

Príklad 2 - dvaja autori:

BARANCOVÁ, H. a SCHRONK, R. (2004). *Pracovné právo*. Druhé rozšírené vydanie.
Bratislava: Sprint,

Príklad 3 - viac ako traja autori:

SUCHODŽA, J. et al. (1997). *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy*. 1. vyd. Bratislava:
Eurounion

Príklad 4 - neznámy autor:

Jadrová fyzika a technika. (1985). 2. rev.vyd. Bratislava: ALFA

Príklad 5 – autor je korporácia

Štatistický úrad Slovenskej republiky. (2005). *Štatistická ročenka Slovenskej republiky 2005*
Bratislava: Veda

Príklad 6 – cudzojazyčný zdroj

KAHN, J. R. (2005). *The economic approach to environment and natural resources*
[*Ekonomický prístup k životnému prostrediu a prírodným zdrojom*]. Mason, Ohio:
Thomson/South-Western

- Bibliografický odkaz na časť monografie

Odkaz na časť monografie obsahuje **hlavnú zodpovednosť, rok vydania, názov zdrojového dokumentu, lokalizáciu v zdrojovom dokumente, vydanie** (ak je uvedené v dokumente), **vydavateľstvo**.

Príklady bibliografických odkazov na časť monografie:

HUDEC, I. et al. (1986). *Úrazová chirurgia*. 1. vyd., časť C, kap. III. Poranenie chrčtice a miechy, s. 508- 514, Martin: Osveta

RUŽAROVSKÝ, I. (2001). *Bibliografia diplomových prác obhájených na Filozofickej fakulte Univerzity komenského v Bratislave v rokoch 1974 až 1989*. (s. 440-458). 2 časť, Kapitola 24, Sociológia. Bratislava: Univerzita Komenského

KATUŠČÁK, D. et al. (1998). *Informačná výchova: terminologický a výkladový slovník : odbor knižničná a informačná veda.* (s. 220-222). Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo

- Bibliografický odkaz na príspevky v monografiách

Odkaz na príspevky v monografiách obsahuje **hlavnú zodpovednosť za príspevok** (autor príspevku), **názov príspevku, spojovací výraz In, hlavnú zodpovednosť za zdrojový dokument, rok vydania, názov zdrojového dokumentu**, prípadne podnázov, **vydanie** (ak je uvedené v dokumente – v nižšie uvedených príkladoch nie je), **vydavateľstvo, lokalizáciu v zdrojovom dokumente** (číslo strany).

Príklady bibliografických odkazov na príspevky v monografiách:

GÁJER, S. Gymnastika. In SÝKORA, F. et al. (2006). *Telesná výchova a šport*. Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Komenského, s. 81- 82

NOVÁK, Ľ. Kombinatorný variant a fonéma. In *Štrukturalizmus v slovenskej vede 1931-1949: Dejiny, texty, bibliografia*. (1970). Ed. Anton Popovič. Martin: Matica slovenská, s. 75- 80

STEINEROVÁ, Jela. Základy filozofie človeka v knižničnej a informačnej vede. In
KIMLIČKA, Štefan et al. (2000). *Knižničná a informačná veda na prahu informačnej
spoločnosti*. Bratislava : Stimul, s. 9 - 58.

- Bibliografický odkaz na články v seriálových publikáciách

Odkaz na články v seriálových publikáciách (noviny, časopisy) obsahuje **hlavnú zodpovednosť** (autor článku), **rok vydania**(ak je známy), **názov článku**, prípadne podnázov (nepovinný), **spojovací výraz In**, **názov zdrojového dokumentu**, **lokalizáciu v zdrojovom dokumente** (označenie ročníka, označenie časti, stránkovanie časti).

Príklady bibliografických odkazov na články v seriálových publikáciách:

TOKÁR, M. (2002). O názornej a výchovnej funkcii knižnej ilustrácie. In *Pedagogická revue*, roč. 54, č. 4, s. 54 - 59.

STEINEROVÁ, J. (1998). Princípy formovania vzdelania v informačnej vede. In *Bulletin Centra vedecko-technických informácií SR*, roč. 2, č. 3, s. 8 - 16.

- Bibliografický odkaz na legislatívne dokumenty (zákony, vyhlášky a pod.)

Odkaz na legislatívne dokumenty obsahuje **označenie a číslo legislatívneho dokumentu**, **lomka**, **rok zverejnenia**, **skratka úradného dokumentu**, **v ktorom je legislatívny dokument** (napr. zákon) **zverejnený** (napr. Zb., Z.z.), **názov legislatívneho dokumentu**.

Príklady bibliografických odkazov na legislatívne dokumenty:

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Vyhláška č. 42/1996 Z. z. Ministerstva školstva Slovenskej republiky z 26. januára 1996 o ďalšom vzdelávaní pedagogických pracovníkov.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 42/2004 Z. z. zo 17. decembra 2003 o Obchodnom vestníku.

3.1.2 Bibliografický odkaz na elektronické dokumenty

Bibliografické odkazy na elektronické dokumenty obsahujú jednak údaje spoločné pre všetky druhy dokumentov (uvedené vyššie) a jednak údaje, ktoré sú charakteristické len pre elektronické dokumenty, napr. druh nosiča, dostupnosť a prístup a pod..

- Bibliografický odkaz na elektronické monografie, samostatné dokumenty, komplexné webové stránky

Odkaz na elektronickú monografiu povinne obsahuje **hlavnú zodpovednosť** (autor), **dátum vydania, názov** (ak sa jedná o cudzojazyčný zdroj uvedie sa preklad v hranatých zátvorkách), **druh nosiča, vydanie/verzia, dátum citovania** (je to povinný údaj iba pre online dokumenty, pre ostatné elektronické dokumenty je to nepovinný údaj. Dátum citovania je dátum, kedy autor práce skutočne videl elektronický dokument, napr. „cit. 21. marec 1999, 21. marec“ alebo „cit. 21.3. 1999“), **dostupnosť a prístup** (je to povinný údaj iba pre online dokumenty, pre ostatné elektronické dokumenty je to nepovinný údaj. Tento údaj obsahuje informáciu o sieťovej adrese elektronického zdroja v tvare napr. „dostupné na: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice/html>>“ – ak je adresa príliš dlhá, rozdelí sa len za lomítkom alebo pred bodkou).

Príklady bibliografických odkazov na elektronickú monografiu:

Príklad 1 – jeden autor

CAROLL, L. (1994). *Alice's Adventures in Wonderland*. [online]. [cit. 10. február 1995].
dostupné na: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice/html>>

Príklad 2 – neznámy autor

Dengue.(2001). [online]. [cit. 20. august 2001]. dostupné na:
< http://www.health.gld.gov.au/phs/cphun/8887_doc.pdf>

Príklad 3 – neznámy dátum vydania daného dokumentu

CAROLL, L. dátum neznámy. *Alice's Adventures in Wonderland*. [online]. [cit. 10. február 1995]. dostupné na: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice/html>>

Príklad 3 – cudzojazyčný zdroj

BIDE, M. dátum neznámy. *In search of the unicorn: the Digital Object Identifier from a user perspective [Hľadanie jednorožca: digitálny identifikátor objektov z pohľadu užívateľa]*. [online]. [cit. 10. jún 1998]. dostupné na <<http://www.bic.org.uk/bic/unicorn2.pdf>>

Príklad 4 – autor je korporácia

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny. (2004-09-28). *Základné informácie o kompenzáciách*. [online]. [cit. 12. august 2006]. dostupné na: <<http://www.employment.gov.sk/mpsvrsr/internet/home/page.php?id=255&lang=sk>>

- Bibliografický odkaz na časti z elektronických monografií, samostatných dokumentov

Je použitá iba časť rozsiahlejšieho elektronického dokumentu. Odkaz na časti z elektronických monografií povinne obsahuje **hlavnú zodpovednosť za príspevok** (autor príspevku, článku, kapitoly), **dátum vydania, názov príspevku, spojovací výraz In, hlavnú zodpovednosť za zdrojový dokument, druh nosiča, vydanie/verzia, dátum citovania názov zdrojového dokumentu** (je to povinný údaj iba pre online dokumenty, pre ostatné elektronické dokumenty je to nepovinný údaj), **dostupnosť a prístup** (je to povinný údaj iba pre online dokumenty, pre ostatné elektronické dokumenty je to nepovinný údaj).

Príklady bibliografických odkazov na časti z elektronických monografií, samostatných dokumentov:

CREWS, K. D. (1996). Copyright Law, Libraries and Universities: Overview, Recent Developments and Futures Issues. In *The ILT Guide to Copyright*. [online]. [cit. 23. august 2000]. dostupné na: <http://www.ilt.columbia.edu/text_version/projects/copyright/papers/crews.html>

Environmental Protection Agency. (2003). How to conduct a watershed survey. In *Monitoring and assessing water quality* (section 3.1). [online]. [cit. 1. september 2000]. dostupné na <<http://www.epa.gov/volunteer/stream/vms31.html>>

- Bibliografický odkaz na články a iné príspevky v elektronických seriáloch

Odkaz na elektronický článok povinne obsahuje **hlavnú zodpovednosť za článok** (autor článku), **dátum vydania, názov článku, spojovací výraz In, názov zdrojového dokumentu** (seriálu, časopisu), **druh nosiča, vydanie/verzia, dátum citovania** (je to povinný údaj iba pre online dokumenty, pre iné dokumenty je to nepovinný údaj), **dostupnosť a prístup** (je to povinný údaj iba pre online dokumenty, pre iné dokumenty je to nepovinný údaj – pri článku z online databázy sa uvedie názov databázy).

Príklady bibliografických odkazov na články v elektronických časopisoch:

Príklad 1 – článok z online databázy

BLACKBURN-BROCKMAN, E., BELANGER, K. (2001). One page or two? A national study of CPA recruiters' preferences for resume length. *The Journal of Business Communication*, 38 (1), 29. [online]. [cit. 28. február 2003]. dostupné na: InfoTrac College Edition database

Príklad 2 – článok z printových seriálových publikácií dostupných na internete

ONUEROVÁ, M. (2006). Banky zdvihli úročenie vkladov, ale i hypoték. In *Sme*. [online]. [cit. 28. február 2007]. dostupné na: <<http://www.sme.sk/c/2830743/Banky-zdvihli-urocenie-vkladov-ale-i-hypotek.html>>

Príklad 3 – článok zo seriálovej publikácie dostupnej len na internete

HEWITT, D. (2000). China battles obesity [Čína bojuje s obezitou]. *BBC News*. [online]. [cit. 13. január 2003]. dostupné na: <<http://news.bbc.co.uk/1/hi/health/760787.stm>>

Príklad 4 – článok bez autora

Tábory strachu. (2007). In: *týždeň*. [online]. [cit. 28. august 2007]. dostupné na: <<http://www.tyzden.sk/sk/svet/svet03.php>>

-Bibliografický odkaz na audiovizuálne zdroje

Odkaz na audiovizuálne zdroje obsahuje **hlavnú zodpovednosť** (autor počítačového programu, alebo CD ROMu; pri audio nahrávke je to autor hudby a textu; pri filme, videu, televíznom programe alebo seriále či DVD je to producent a režisér), **dátum vydania** (pri televíznom programe je to dátum vysielania), **názov**, **typ nosiča** (v lomených zátvorkách CD, CD ROM, Televízne vysielanie, Počítačový program a pod.), **miesto vydania**, **názov vydavateľa** (krajina, mesto, nahrávacie štúdio, filmové štúdio, distribútor a pod.).

Príklad 1 – audio nahrávka

HEALY, F. (2001). Side. [Nahrál Travis]. Na *The invisible band* [CD]. Londýn:
Independiente Ltd.

Príklad 2 – film

MacDONALD, L. (Producent), a Scott, R. (Režisér). (2000). *Gladiátor* [Film]. USA:
Dreamworks a Universal Pictures

Príklad 3 – Televízny program

SEDLÁKOVÁ, M. (Riaditeľka spravodajstva). (26.7. 2006). *Noviny* [Televízne vysielanie].
[cit. 29.7.2006]. Bratislava: TV JOJ

Príklad 4 – CD ROM

Slovakia Travel a Micron. (1997). *Vysoké a Belianske Tatry* [CD-ROM]. [cit. 25.4.2001].
Banská Bystrica: Slovenská agentúra pre cestovný ruch

3.2 Citát, citácia, parafráza, výťah

3.2.1 Citát

Citát je text doslovne prevzatý (vrátane chýb – preklepov) z informačného zdroja (citovaného dokumentu). Píše sa vždy v úvodzovkách. Ak má citát viac ako štyri riadky, oddelí sa od ostatného textu a odsadí sa od ľavého okraja. Ak sa v citáte vynechávajú nejaké slová, musí sa to urobiť tak, aby sa nijako nezmenil význam citovaného textu, pričom na mieste vynechaného textu sa napíšu tri bodky (...).

Citáty slúžia na argumentáciu. Vhodné sú najmä tam, kde svojou výstižnosťou ušetria zdĺhavý výklad a v prípade, keď vlastné názory a argumenty možno podprieť citátom authority v príslušnom odbore.

Použitie akéhokoľvek informačného zdroja, ktorý bol predtým zverejnený iným autorom bez jeho jasného označenia použitím úvodzoviek, citovania alebo inou vhodnou referenčnou metódou sa považuje za plagiátorstvo.

3.2.2 Citácia (citovanie)

Citácia slúži na spojenie citovaného miesta so záznamom o citovanom dokumente. Pritom tento záznam je položkou v zozname bibliografických odkazov. Citácia je skrátené označenie citovaného dokumentu podľa zvolenej metódy citovania. Citácie sa týkajú nielen citátov, ale aj parafráz a výťahov. Metóda citovania, ktorú určila VŠM/CU v Trenčíne je metóda prvého údaja a dátumu. Citovaný text musí byť ohraničený úvodzovkami. Ak citujem autora toho istého dokumentu viackrát po sebe, používam skratku **Tamže** (alebo **Ibid**) a zmenu strany dokumentu (monografia, časopis).

Ak má citovaný dokument viacerých autorov, v citácii v texte sa uvedie len prvý autor a pripojí sa latinská skratka „et al.“. Ak sa použije ako zdroj osobná komunikácia, či už prostredníctvom emailu, rozhovoru, alebo telefonátu, táto sa neuvádza v zozname bibliografických odkazov.

Príklady citátov a citácií v texte práce:

Použitý zdroj – monografia:

„Za zmenu pracovnoprávnych vzťahov možno považovať takú zmenu, pri ktorej pracovnoprávny vzťah trvá, menia sa však niektoré jeho prvky. Zmena pracovnoprávnych vzťahov môže spočívať v zmene subjektu pracovnoprávneho vzťahu alebo v zmene obsahu pracovnoprávneho vzťahu“ (Barancová, Schronk, 2004, s. 64).

Alebo:

Modifikácia v pracovnoprávnom vzťahu je podľa *H. Barancovej a R. Schronka* zmena, kde „pracovnoprávny vzťah trvá, menia sa však niektoré jeho prvky. Zmena pracovnoprávnych vzťahov môže spočívať v zmene subjektu pracovnoprávneho vzťahu alebo v zmene obsahu pracovnoprávneho vzťahu“ (2004, s. 64).

Bibliografický odkaz:

BARANCOVÁ, H. a SCHRONK, R. (2004). *Pracovné právo*. Druhé rozšírené vydanie. Bratislava : Sprint

Použitý zdroj –elektronický:

O. Kaščák (2006) sa stavia proti rôznym reformným prúdom v pedagogickom prostredí, pretože podľa neho tieto „spôsoby vyučovania sa spravidla snažia potlačiť tvorbou hravej atmosféry rozdiel medzi hrou a povinnosťou. Dieťa si pri takej forme vyučovania neuvedomuje špecifický sociálny význam a závažnosť školskej práce“.

Bibliografický odkaz:

KAŠČÁK, O. (2006). Ako škola (ne)učí pre život. In: *tyždeň*. [online]. [cit. 12.7.2007] dostupné na: <http://www.tyzden.sk/old_archiv.php?w=art&idart=7643&idiss=137>

Použitý zdroj – legislatívny dokument:

Obchodnými spoločnosťami na území SR sú „verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť“ (Zákon č. 513/1991 Zb., § 56 ods.1).

Bibliografický odkaz:

Zákon č. 513/1991 Zb., § 56 ods.1 Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

3.2.3 Parafráza a výťah

V parafráze, na rozdiel od citátu, sa prevzatý text zdroja (dokumentu) uvádza vlastnými slovami autora písomnej práce a nedáva sa do úvodzoviek. Parafráza sa používa na zjednodušenie alebo zrozumiteľnejšie vyloženie použitého zdroja pri zachovaní jeho pôvodného obsahu. Môže sa teda stať, že parafráza je niekedy dlhšia ako prevzatý (pôvodný) text, nesmie však obsahovať vlastné myšlienky autora písomnej práce.

Metóda parafrázy je metóda *priezvisko+ rok + strana* v zátvorke na konci parafrázy/vety.

Ak parafrázujem hneď po sebe toho istého autora a ten istý dokument, neuvádzam na konci vety do zátvorky celé meno a rok vydania, ale len slovo **Tamže** alebo **Ibid** (ekvivalenty) a stranu, z ktorej bolo parafrázované.

Ak v texte parafrázy spomeniem meno parafrázovaného autora, do zátvorky na konci vety už jeho meno písať netreba. Stačí *rok+ strana*.

Na konci parafrázy/ vety sa do zátvorky vpiše **meno autora** a rok vydania/uverejnenia, rovnako ako pri citáte. V prípade neexistencie roku vpisujeme slovo **dátum neznámy**.

V prípade použitia viacerých publikácií jedného autora, ktoré vyšli v jednom roku, označí sa v texte za menom autora rok vydania spolu s malým písmenom podľa abecedy, napr. (Zelina, 1997a, s. 5), (Zelina, 1997b, s. 15). Až v zozname bibliografie sa čitateľ dozvie konkrétny názov dokumentu spojený s malým písmenom abecedy.

Výťah je krátke zhrnutie prevzatého textu zdroja (dokumentu), ktoré obsahuje len jeho hlavné myšlienky. Nepodstatné detaily, spresňujúce myšlienky sa vynechávajú. Výťah reprezentuje zhruba 25% originálnej práce. Ani do výťahu nemožno pridávať vlastné názory autora písomnej práce.

Častou chybou, ktorá sa vyskytuje pri odborných textoch, je neschopnosť čitateľa rozlíšiť parafrázovaný text od vlastných myšlienok autora. Parafrázu treba chápať ako konštrukciu pozostávajúcu **zo stereotypnej frázy** (Ako uvádza..., Podľa..., YX dôvodí...) a z **odkazu na konci vety** (priezvisko, rok/dátum neznámy, strana). Ak pokračuje text parafrázovaním toho istého autora, netreba sa báť použiť ďalšiu stereotypnú konštrukciu (Ako ďalej uvádza..., XZ taktiež tvrdí..., atd).

Príklad parafrázy a citácie v texte práce:

Príklad 1

Text pôvodného zdroja:

„Obchodná spoločnosť je právnickou osobou založenou za účelom podnikania. Spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť. Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje“ (Zákon č. 513/1991 Zb., § 56 ods.1).

Parafráza:

Verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť sú právnickými osobami, ktoré na rozdiel od spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti môžu byť založené len za účelom podnikania (Zákon č. 513/1991 Zb., § 56 ods.1).

Bibliografický odkaz:

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Príklad 2.

Text pôvodného zdroja:

„Pokus o stručné vymedzenie umelej inteligencie naznačil dôležitú úlohu, ktorú v nej majú symboly. S pojmom symbolu veľmi účinne operujú aj iné vedné disciplíny. Preto je dôležité uviesť si, v akom význame sa v umelej inteligencii pojem symbol používa a v čom sa tento význam rozchádza alebo v čom je zhodný s významami, ktoré nadobúda v iných disciplínach.“

Parafráza:

Podľa *J. Kelemena* v umelej iteligenzii zohráva dôležitú úlohu pojem symbol, ktorý je rovnako dôležitý aj v iných oblastiach vedy. Treba si však uviesť zhody a rozdiely vo význame, ktoré tento pojem má v umelej inteligencii a v ostatných vedných odboroch (1992, s. 16).

Bibliografický odkaz:

KELEMEN, J. et al. (1992). *Základy umelej inteligencie*. Bratislava : ALFA

Príklad 3.

Text pôvodného zdroja:

„Reformné spôsoby vyučovania sa spravidla snažia potlačiť tvorbou hravej atmosféry rozdiel medzi hrou a povinnosťou. Dieťa si pri takej forme vyučovania neuvedomuje špecifický sociálny význam a závažnosť školskej práce“.

Parafráza:

Ako tvrdí O. Kaščák (2006) nové pedagogické trendy majú negatívny vplyv na schopnosť detí rozlišovať medzi zábavou a tým, čo je vážne, čo je serióznou prácou .

Bibliografický odkaz:

KAŠČÁK, O. (2006). Ako škola (ne)učí pre život. In: *týždeň*. [online]. [cit. 12.7.2007]
dostupné na: <http://www.tyzden.sk/old_archiv.php?w=art&idart=7643&idiss=137>

Príklad 4:

Text pôvodného zdroja:

„Detskí utečenci z Afriky nemajú na Kanárskych ostrovoch, ktoré patria k najčastejším cieľom afrických ilegálnych migrantov, ružový život“.

Parafráza:

Kanárske ostrovy ako miesto, ktoré vyhľadávajú nedospelí africkí utečenci, im neponúkajú relevantné podmienky (Tábory strachu, 2007).

Bibliografický odkaz:

Tábory strachu. (2007). In: *týždeň*. [online]. [cit. 28. august 2007]. dostupné na:
<<http://www.tyzden.sk/sk/svet/svet03.php>>

3.2.4 Plagiátorstvo a ako sa mu vyhnúť

Plagiátorstvo predstavuje zámerné použitie akéhokoľvek materiálu, ktorý bol predtým zverejnený iným autorom bez jasného označenia takéhoto materiálu použitím metódy *odkazu Prvého údaja a dátumu*. V stručnosti, plagiátorstvo je vydávanie práce iného autora za vlastnú.

Vysoká škola zámerne podrobne vysvetľuje druhy a stupne plagiátorstva, aby sa ho žiadny študent nedopustil nevedomky. Plagiátorstvo zahŕňa tri veľmi príbuzné činnosti: doslovné plagiátorstvo, plagiátorstvo parafrázovaním a mozaikové plagiátorstvo,

Doslovné plagiátorstvo - predstavuje opísanie práce iného autora študentom buď doslova, alebo so zmenou frázy, či vety. Možno sa mu vyhnúť úvodzovkami vymedzujúcimi doslovne uvedený text s príslušnou poznámkou o zdroji informácie metódou *prvého údaja a dátumu*.

Plagiátorstvo parafrázovaním - predstavuje pokus študenta zameniť kľúčové slová, frázy alebo vety pôvodného textu iného autora. Študent sa však dopúšťa plagiátorstva tým, že nemení pôvodný význam alebo tému. Tomuto plagiátorstvu sa dá predísť uvedením pôvodného zdroja metódou *prvého údaja a dátumu*.

Mozaikové plagiátorstvo predstavuje vybratie dôležitých fráz, termínov a myšlienok pôvodného autora a ich vloženie do študentovej písomnej práce. Tomuto sa možno vyhnúť priamym citovaním alebo parafrázou s odkazom na zdroj metódou *prvého údaja a dátumu*.

3.3 Zoznam bibliografických odkazov

Zoznam bibliografických odkazov (jeho synonymá *Zoznam požitej literatúry*, *Použitá literatúra*, *Literatúra*, *Referencie* a pod.) je súpis všetkých citovaných dokumentov (zdrojov), ktoré autor v písomnej práci použil. Je umiestnený na samostatnej strane. Záznamy sa v zozname bibliografických odkazov usporiadajú ako odstavce (nečíslujú sa, oddelené sú medzerami), a to v abecednom poradí. Prvý riadok každého záznamu sa zarovnáva vľavo. Druhý a ďalšie riadky sú odsadené zľava o 1,27 cm alebo 0.50" - tzv. *Hanging Indent*. Pri metóde citovania podľa mena (prvého údaja) a dátumu sa v zozname bibliografických údajov za priezvisko autora, resp. názov diela, ak je dielo bez autora napíše bodka (nie dvojbodka).

Pre poradie údajov o citovanom dokumente pozri v časti 3.1 Bibliografický odkaz. Ak je v zozname bibliografických odkazov viac prác toho istého autora, usporiadajú sa záznamy abecedne podľa názvu. Všetky zdroje použité v práci musia byť uvedené v zozname bibliografických odkazov a všetky zdroje uvedené v zozname bibliografických odkazov musia byť použité v práci.

4 Záver

Táto príručka má poskytnúť základné informácie pre študentov ako aj pre lektorov o písaní seminárnych prác a ich ekvivalentov v slovenskom jazyku na VŠM/CU v Trenčíne. Keďže seminárne práce a ich ekvivalenty nemajú jednotnú úpravu, príručka má slúžiť na zosúladenie úpravy tohto druhu prác a napomôcť tak zvýšeniu ich úrovne. Dodržiavanie zásad pri písaní všetkých druhov prác vrátane seminárnych prác a ich ekvivalentov je dôležitou súčasťou akademickej etiky, ktorej pravidlá a postupy, vrátane sankcií sú uvedené na www.cutn.sk/sh.

Východiskom pre spracovanie príručky boli najmä odporúčania Doc. PhDr. Dušana Katuščáka, PhD., uvedené v publikácii *Ako písať záverečné a kvalifikačné práce*, ako aj odporúčania prof. Ing. Štefana Kimličku, CSc., uvedené v *Príkladoch citovania podľa ISO 690 a ISO 690-2*, ďalej *City University Research Paper Guide 2004* od autorky Anne Whitaker, ako aj *Publication Manual of the American Psychological Association*, Fifth Edition a *Jak napsat odborný text* (S. Čmejrková, F. Daneša, J. Světlá).

Obsah

0 Úvod.....	3
1 Názov časti.....	3
1.1 Názov podčasti.....	3
1.2 Názov podčasti.....	4
2 Názov časti.....	5
2.1 Názov podčasti.....	6
2.2 Názov podčasti.....	7
3 Názov časti.....	8
3.1 Názov podčasti.....	9
3.2 Názov podčasti.....	9
4 Záver.....	10
5 Zoznam bibliografických odkazov.....	11

Špeciálne orgány

Jozef Mrkvička
Kritické myslenie, BC 200
Zuzana Klačanská
20.4.2007

V predkladanom texte sa budeme venovať inštitúciám, ktoré mali možnosť vzniknúť počas druhej vlády Mikuláša Dzurindu (2002-2006). Vláda, ktorá po nej nastúpila¹, vedie diskusie, o ich zachovaní, resp. zrušení.

Hlavným cieľom našej práce je zosumarizovať argumenty, názory, námietky, ktoré boli adresované tzv. špeciálnym orgánom. Ide o Špeciálny súd a Úrad špeciálnej prokuratúry, ktoré sa stali predmetom diskusie. Taktiež sa pokúsime sa o reflexiu jednotlivých stanovísk.

Nakoľko je analyzovaný problém aktuálny a táto téma nie je predmetom akademických diskusií, nevychádzame z odborných textov, ale zo zdrojov, ktoré rôzne názory a argumenty zachytávajú. Ide prevažne o tlačené a elektronické periodiká, dennú tlač, či volebné programy, z ktorých čerpáme stanoviská k našej téme.

Domnievame sa, že naša sumarizácia umožňuje čitateľovi zaujať voči tejto dôležitej téme postoj. Prínosom do budúcnosti by mohla byť analýza existencie a fungovania ekvivalentných orgánov v iných krajinách.

V prvej časti textu by sme chceli túto vládnu reformu (inštitúcie predstaviť), definovať; druhá kapitola sa bude venovať spochybneniu oprávnenosti tejto reformy, teda hlasy a argumenty tých, ktorí nepovažujú inštitúciu za potrebnú. Posledná časť predstaví naopak hlasy stojace oproti, artikulujúce zachovanie súčasného stavu.

¹ V ďalšom texte budeme zjednodušene hovoriť o *Ficovej vláde*

Vznik špeciálnych orgánov

Prvý impulz, prvá zmienka o idey inštitútu sa nachádza vo volebnom programe Kresťansko- demokratického hnutia z roku 2002, kde sa píše: „Jedným z najväčších problémov boja proti korupcii je existencia väzieb medzi jednotlivými štátnymi a justičnými orgánmi, ktoré existujú na miestnej ale aj celoštátnej úrovni. Z uvedeného dôvodu považuje KDĽ za kľúčové prijatie *zákona o špeciálnom prokurátorovi pre boj proti korupcii a organizovanému zločinu*. Základným cieľom tohto inštitútu bude práve prelomiť personálne väzby a zabezpečiť tak nezávislé a rúzne vyšetovanie korupčných káz. Najviac vo vzťahu k organizovanému zločinu spôsobuje súčasný stav nielen nemožnosť špecializácie, ale aj nemožnosť dlhodobej ochrany všetkých tých prokurátorov, ktorí len veľmi sporadicky zastupujú štát v kauze spojenej s organizovaným zločinom“ (Volebný program KDĽ, 2002).

V druhej polovici volebného obdobia (2002-2006) začal špeciálne orgány (špeciálny súd a špeciálnu prokuratúru) vtedajší podpredseda vlády a minister spravodlivosti *Daniel Lipšic* (KDĽ) propagovať ako jeden z najdôležitejších legislatívnych nástrojov boja proti organizovanému zločinu a korupcii, a aj vďaka tomu ho súčasný minister ironicky polohuje do postavenia jedného z najnekompromisnejších bojovníkov proti korupcii, pretože sa podľa *Š. Harabina* sám tak situoval a mediálne prezentoval a prezentuje (2006). Dňa 24. mája 2005 bol schválený NRSR návrh Trestného poriadku, a ktorý je publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 301/2005. Do platnosti vstúpil dňa 1. januára 2006. Jeho základným cieľom je zefektívnenie, zjednodušenie a zhospodárnenie trestného konania, čím by sa mala zabezpečiť účinnejšia ochrana práv a oprávnených záujmov fyzických osôb a právnických osôb, ako aj ochrana celospoločenských záujmov.

Schválený Trestný poriadok zahŕňal v sebe viacero štrukturálnych a koncepčných zmien v porovnaní s predchádzajúcim. Príkladom štrukturálnej zmeny je nezaradenie súdov ako nestranných a nezávislých štátnych orgánov do orgánov činných v trestnom konaní. Táto úprava ako zdôrazňuje *J. Čentéš* „má zvýrazniť samostatné postavenie súdov nezávislých od iných štátnych orgánov. Orgánmi činnými v trestnom konaní sa rozumejú prokurátor a policajt“ (*Čentéš*, dátum neznámy). V zákone sa vyskytuje aj inštitút špeciálneho súdu, ktorý preberá konanie v prvom stupni v istých prípadoch za okresný súd (§ 16) a taktiež zákon stanovuje pôsobnosť špeciálneho súdu (§ 14). Do množiny súdov Slovenskej republiky sa Špeciálny súd zaradil zákonom 458/2003 Z.z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry. Platnosť nadobudol 1. mája 2004, sídli v Pezinku, do jeho kompetencií spadá celé územie Slovenskej republiky a má postavenie súdu vyššieho stupňa rozhodujúceho o trestných veciach osôb majúcich postavenie ústavných činiteľov a prokurátorov a o ďalších vybraných trestných činoch (č. 301/2006 Z.z., § 14). Internetová stránka špeciálneho súdu uvádza, že takáto právna úprava bola realizovaná s cieľom „vytvoriť špecializované orgány na odhaľovanie, vyšetrowanie a trestné stíhanie korupcie, organizovaného zločinu a trestných činov ústavných činiteľov - vytvoril sa Úrad špeciálnej prokuratúry ako osobitná súčasť Generálnej prokuratúry SR a Špeciálny súd, ktorý bude uskutočňovať v týchto veciach súdne konanie. Cieľom je ich lepšia špecializácia a zároveň ochrana a v prípade korupčných trestných činov prelomenie miestnych väzieb, ktoré môžu ovplyvniť odhaľovanie, vyšetrowanie a prípadne aj samotné súdne konanie v týchto prípadoch. Do právomoci Úradu špeciálnej prokuratúry a Špeciálneho súdu patria trestné činy organizovaného zločinu, korupcie a najzávažnejšie trestné činy finančnej a majetkovej kriminality“ (*Špeciálny súd v Pezinku*, dátum neznámy).

Zámer- zrušiť/ relativizovať zmysel špeciálnych orgánov

Politická strana, ktorá jednoznačne poprela zmysel špeciálnych orgánov, je SNS. Vo volebnom programe pre parlamentné voľby 2006 ho prirovnáva k totalitným metódam z 50-tých rokov, podobne ako Š. Harabin. Odvoláva sa na negatívnu históriu spojenú s pôsobením špeciálnych orgánov, keď „špeciálne súdne procesy v 50-tich rokoch minulého storočia spôsobili obrovskú spoločenskú traumu, dali priestor porušovaniu ľudských práv a museli byť nakoniec rehabilitované“ (Harabin, 2006).

Volebný program *Slovenskej národnej strany* tvrdí, že „ministerstvo spravodlivosti preferuje zriaďovanie akýchsi špeciálnych súdov a tí sudcovia (či prokurátori), ktorí sú do týchto špeciálnych súdov vybratí, požívajú enormné materiálne výhody. Ak v demokratickom štáte nie sú ani sudcovia medzi sebou rovní a rozdiel je vytváraný inými ako odbornými a morálnymi kritériami, ide o neprípustnú diskrimináciu sudcov. SNS chce tento problém riešiť tak, že špeciálne súdy treba ihneď zrušiť. Ich existenciou je narušený aj princíp rovnosti občanov, ktorý je zakotvený v ústave. Špeciálne súdy nemajú svoje opodstatnenie a sú prejavom dominancie politiky nad právom, čo je neprípustné. Pre vybavovanie vecí, ktoré sa majú vybavovať v rámci všeobecných súdov a rozvrhu práce príslušného súdu, v prípade potreby budú zriadené osobitné senáty a tieto veci budú vybavovať“ (Volebný program SNS, 2006).

Strana SMER- sociálna demokracia sa nevyjadruje k zrušeniu špeciálnych orgánov jednoznačne, ale formulácia idey v jej politickom programe ho nevyklučuje. SMER chce(1) „vyhodnotiť účinnosť špeciálnych právnych nástrojov a inštitúcií v boji proti najzávažnejšej ekonomickej kriminalite a korupcii a urobí všetko nevyhnutné, aby sa skončilo obdobie politického zasahovania do ich práce“ (Smerom k ľuďom, 2006).

...

Ako ďalej?

V predchádzajúcom texte sme sa snažili zosumarizovať a analyzovať jednotlivé stanoviská koalíčných aj opozičných politikov súčasnej vlády, stanoviská politických strán ako celkov, názory verejnosti, ktoré sa odzrkadľujú v hlasoch mimovládnych organizácií. Dovoľujeme vysloviť súhlas s hromadnou pripomienkou, ktorú tretí sektor inicioval a ktorá sa stavia negatívne voči zámeru zrušiť špeciálny súd. Dátumom ukončenia pripomienkového konania k hromadnej pripomienke je 11. december 2006, kedy sa možno o osude oboch inštitúcií rozhodne.

Zoznam bibliografických odkazov.

ČENTÉŠ, J. (dátum neznámy). *Zmeny v trestnom práve od 1. januára 2006*. [online].

[cit. 9.11. 2006] dostupné na: <http://www.epi.sk/Main/Default>

[.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/Main/ArticleShow.ascx&ArtID=3752&LngID=0](http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/Main/ArticleShow.ascx&ArtID=3752&LngID=0)

[D=3752&LngID=0](http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/Main/ArticleShow.ascx&ArtID=3752&LngID=0)>

HARABIN, Š.(2006). *Analýza vzniku a pôsobenia Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej*

prokuratúry a legislatívne východiská riešenia ich ďalšej existencie, postavenia

a pôsobnosti. [online]. [cit. 9.11. 2006] dostupné na:

<[http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/07A4447C767CDB00C12571F6002F5](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/07A4447C767CDB00C12571F6002F5087/$FILE/Zdroj.html)

[087/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/07A4447C767CDB00C12571F6002F5087/$FILE/Zdroj.html)>

Smerom k ľuďom. Volebný program SMER- SD. (2006). [online]. [cit. 9.11. 2006] dostupné

na internete: <[http://www.stranasmer.sk/uploads/tx_dokument/](http://www.stranasmer.sk/uploads/tx_dokument/Volebn__program_strany_SMER__soci_lna_demokracia_pre_Vo__318_by_do_N_rodnej_rady_Slovenskej_republiky.pdf)

[Volebn__program_strany_SMER__soci_lna_demokracia_pre_Vo__318_by_do_N_rodnej_rady_Slovenskej_republiky.pdf](http://www.stranasmer.sk/uploads/tx_dokument/Volebn__program_strany_SMER__soci_lna_demokracia_pre_Vo__318_by_do_N_rodnej_rady_Slovenskej_republiky.pdf)

[dnej_rady_Slovenskej_republiky.pdf](http://www.stranasmer.sk/uploads/tx_dokument/Volebn__program_strany_SMER__soci_lna_demokracia_pre_Vo__318_by_do_N_rodnej_rady_Slovenskej_republiky.pdf)>

Špeciálny súd v Pezinku. (dátum neznámy). [online]. [cit. 9.11. 2006] dostupné na internete:

<<http://www.specialnysud.sk/posob.htm>>

Volebný program KDĽH 2002. (2002). [online]. [cit. 9.11. 2006] dostupné na:

<<http://www.kdh.sk/volby2002/vprogram.htm>>

Volebný program SNS. (2006). [online]. [cit. 9.11. 2006] dostupné na:

<http://www.sns.sk/images/dokumenty/program_sns_2006.pdf>